

*Балог Рената Іванівна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Мельничук Л.Б..
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

ЛЕПБУК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти до кінця дошкільного періоду в дитини мають бути сформовані елементи екологічного світорозуміння, екологічної вихованості, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до природи. У цьому документі також зазначено, що зміст дошкільної освіти має виступати основою становлення людини, а методи відповідати віковим особливостям дітей [2, с. 16]. Старший дошкільний вік – сенситивний період, під час якого закладаються основи екологічної свідомості та культури, раціонального ставлення особистості до світу природи. Екологічна свідомість виступає головною складовою екологічної культури, формування засад якої дослідники визначають метою формування природознавчої компетентності дітей дошкільного віку.

Проблемі формування природознавчої компетентності дітей дошкільного віку в психолого-педагогічній літературі приділяли багато уваги відомі вчені, як Дістенверг, Я. Коменський, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Й. Песталоцці; зазначена проблема також висвітлена у сучасних дослідженнях Г. Беленької, С. Бондар, О. Кононенко, Н. Кот, Н. Лисенко Л. Лепіхової, Л. Хоружої, С. Шмалей, та ін., які у своїх дослідженнях здійснювали спроби визначити зміст цього поняття та розробляли практичні рекомендації у контексті формування природознавчої компетентності старшого дошкільника.

Формування природознавчої компетентності у закладах дошкільної освіти відбувається засобами екологічних виставок дитячих малюнків, ілюстрацій до кожної пори року, виробів із природного матеріалу, фотовиставок. Зазначене сприяє прояву

активності, творчості дітей і батьків, формуванню стійкого інтересу до об'єктів природи, баченню прекрасного в звичайному [3, с. 63]. Однак, достатньо велику ефективність у цьому процесі має інноваційний засіб навчання – лепбук, який є папкою дидактичного змісту на природознавчу тематику.

Термін «лепбук» (з англійського «lapbook» – книга на колінах) вперше було використано письменницею з Вірджинії Теммі Дабі. Вона узагальнила досвід використання різноманітних міні книг, автором створення яких була Діна Зайк ще у вісімдесятих роках минулого сторіччя. Саме Діна Зайк запропонувала використовувати так звані foldables – складені аркуші паперу, для легкого та ненав'язливого запам'ятовування інформації дітьми. Автор детально описала у своїй книзі різні способи їх створення. Використання таких складених різними способами аркушів паперу, або, як ми їх зараз називаємо, «міні книги», давало можливість дітям, працюючи над їх виготовленням, швидко та надовго запам'ятовувати потрібну інформацію. Ця техніка широко застосовувалась у домашніх школах всього світу [4, с. 5].

Цей посібник акумулював в собі всі переваги дидактичних ігор, значно розширивши, збагативши та урізноманітвивши їх зміст. Інтерактивні технології є відображенням стародавньої мудрості: «Скажи мені, і я забуду, покажи мені, я зможу запам'ятати, дозволь мені це зробити самому, і це стане назавжди моїм».

Лепбук є інтерактивною папкою з кишеньками, конвертиками, віконцями, вкладками та рухомими деталями. У ній зібрані матеріали з певної теми. Виготовляється лепбук дітьми разом із батьками чи педагогами. Робота з лепбуком відповідає основним правилам організації партнерської діяльності дорослого з дітьми:

- педагог включений у роботу разом із дітьми, що сприяє встановлення дружніх відносин;
- відсутній примус дітей до діяльності;
- надається можливість вільно спілкуватися та переміщатися, що може бути корисним для розвитку рухових якостей дітей;
- є можливість роботи в індивідуальному темпі, вільний початок і кінець діяльності [1, с. 4].

Лепбук у повному обсязі відповідає вимогам вітчизняного державного стандарту дошкільного освіти до розвивального предметно-просторового середовища:

- інформативний, є засобом збору, накопичення та узагальнення інформації;

- багатofункціональний, сприяє розвитку творчості, уваги, уваги стимулює розвиток дрібної моторики рук;

- надає можливість одночасного використання групою дітей;

- володіє навчальними властивостями, тобто, спрямований на способи ознайомлення з кольором, формою, допомагає подолати складності оволодіння аналізом та синтезом;

- варіативний (є кілька варіантів використання кожної його частини), є можливість повертатися до нього при необхідності і за умови виникнення інтересу;

- його структура та зміст відповідають принципу доступності дітям дошкільного віку;

- забезпечує різні види діяльності: ігрову, пізнавально-дослідницьку, а також творчу активність всіх вихованців [4, с. 10].

В умовах сьогодення можна зустріти безліч різновидів лепбуків. В інтернеті достатньо пропозицій готових інтерактивних папок щодо різних тем. Можна замовити, зібрати та запропонувати дітям готовий варіант тематичної папки.

Ці лепбуки виглядають дуже яскраво. Вони користуються попитом у дітей і можуть бути додатковим наочним посібником для закріплення пройденого матеріалу. Але є й інша форма лепбуків. Це папки - сховища зібраного дітьми матеріалу з певних тем. Виготовляються вони самостійно дітьми чи за допомогою дорослого. У матеріалах, що збираються, відображаються результати пізнавально-дослідницької діяльності дітей. Дорослий допомагає та спрямовує пізнавальний інтерес дитини [1].

Матеріалом для досліджень дітей можуть бути рослини на зимовому городі. Діти відзначають час появи пагінців, цвітіння та плодоношення рослин, видові відмінності. Також діти можуть спостерігати за сезонними змінами на ділянці закладу дошкільної освіти, за комахами, за птахами та ін.

Можливо провести з дітьми дослідження про вплив людини на природні ділянки та свої спостереження також відобразити у тематичному лепбуці.

Інформацію для своїх лепбуків діти можуть отримати з художніх та науково-пізнавальних книг, з інтернету та телефільмів. Навчання перетворюється на захоплюючу гру, але при цьому є результат, який оформлений у папку. Важливо, що інформація, здобута самостійно та в процесі діяльності, краще засвоюється та формує дбайливе ставлення до природи. У процесі роботи над лепбуком розвивається міжособистісне спілкування дітей, тренується дрібна моторика, пам'ять, розвивається мислення [4].

До лепбуків висуваються певні вимоги. Насамперед лепбук має бути барвистим, щоб привернути увагу дітей. Зміст лепбука має відповідати віку дітей, бути зрозумілим та доступним. Ускладнення змісту є можливим за рахунок додавання верхньої та нижньої втулок. Якщо лепбук призначений для самостійного використання дитиною дошкільної віку, то в ньому має бути мінімум тексту [1].

Проаналізуємо види лепбуків та їх призначення. У дошкільному освітньому процесі використовуються наступні різновиди лепбуків: ігрові, пізнавальні, вітальні, святкові, автобіографічні, сенсорні.

У контексті нашого дослідження найбільший інтерес представляють лепбуки, що містять пізнавальні завдання. Серед них виділяють лепбуки, в яких детально відображається інформація про конкретні об'єкти (рослини, тварини). Існують узагальнюючі лепбуки, які служать для систематизації уявлень (сезонних змін, зав'язків в екосистемах та ін.).

Ігрові лепбуки, хоч і є зосередженням ігрового матеріалу для дозвільної діяльності, але завжди містять у собі пізнавальні елементи.

Святкові лепбуки містять детальну інформацію та вітання зі святом (день Землі, день птахів), а також звіт про їх проведення у закладі дошкільної освіти.

Лепбуки з автобіографічним змістом – це звіт про якийсь важливий події в житті дитини (подорож, похід до зоопарку, дозвілля) [4].

З дітьми дошкільного віку успішно використовуються сенсорні лепбуки. Така папка якнайкраще відображає «золоте правило дидактики» (принцип наочності), сформульоване ще Я.А. Коменським: «Все, що тільки можна надавати для сприйняття почуттями, а саме: видиме сприйняття зором, слухове – слухом, запахи – нюхом. Якщо якісь предмети можна сприймати декількома почуттями, нехай вони будуть декількома почуттями» [1, с. 5].

Зазначаємо, що процес створення лепбуків є досить захоплюючим і складається з кількох етапів.

Початковим етапом є цілепокладання (вибір теми).

Наступний етап – це розробка макета (складання плану, збір матеріалу).

Виконання та складання лепбука – це основний етап, найбільш цікавий, що вимагає посидючості та старанності.

Заключний етап – це презентація тематичної папки та її подальше використання [1, с. 6].

Варіантів використання лепбуків є досить багато. Вихователі закладів дошкільної освіти успішно використовують лепбук на пізнавальних заняттях, під час засвоєння нової теми. Він дозволяє тривалий час утримувати увагу дитини, у легкій та доступній формі донести складну інформацію. Лепбук може використовуватися як закріплюючий матеріал, дозволяє дитині знову повернутися до вивченого питання, по-новому проаналізувати вже знайому інформацію.

Створення лепбуків може бути результатом проектної діяльності: діти упродовж певного часу збирають інформацію про об'єкт, що вивчається. Узагальнюють та систематизують її у процесі створення лепбука. Тематична папка, в даній ситуації є практичним результатом завершення проекту [1].

За допомогою лепбуку дитина за своїм бажанням організує засвоєння інформації з певної теми, що допомагає їй краще запам'ятати та зрозуміти матеріал. Використання лепбуку – це дієвий спосіб повторити пройдений матеріал. Діти виявляють самостійність у зборі та систематизації інформації. Лепбук дозволяє підбирати завдання з урахуванням вікових особливостей дітей.

Таким чином, організація роботи з лепбуком сприяє формуванню у дітей позитивного діяльнісного ставлення до навколишнього світу, розвиває власний пізнавальний досвід, розширює перспективи розвитку пошуково-пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Бадер С.О. Лепбук як інноваційний спосіб організації навчальної діяльності в початковій школі. Академічні візії. 2021. Вип. 1. С. 3-14.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція / наук. кер. Т.О. Піроженко; авт. кол.: О.М. Байєр, О.К. Безсонова, Н.В. Гавриш та ін. Київ, 2021. 37 с. URL : <http://surl.li/jyzi> (дата звернення 12.11.2021).
3. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: педагог – дошкільник. Київ : Слово, 2009. 399 с.
4. Пляцок А.О., Олійник В.В. Використання технології «лепбук в роботі з дошкільниками : навчально-методичний посібник. Вінниця: КУ «ММК», 2017. 45 с.

*Бедевельська Марія Володимирівна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Борова В.Є.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У СТАРШОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Актуальність дослідження визначається сучасними вимогами, спрямованими на вдосконалення національної системи дошкільної освіти, зокрема мовленнєвого розвитку, оволодіння кожною дитиною рідною мовою як найціннішим скарбом нації, плекання любові до материнського слова, першого й могутнього наставника людини, як найдійовішого вияву національної культури та історії,